

- канд. економ. наук: спец. 08.06.01 / К. С. Горячева. – К., 2006. – 17 с.
9. Довбня С. Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С. Б. Довбня, Н. Ю. Гічова // *Фінанси підприємств*. – 2008. – №4. – С. 88-97.
10. Енциклопедичний словник з державного управління / Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
11. Єрмошенко М.М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : наук. моногр. / М. М. Єрмошенко, К. С. Горячева. – К. : Національна академія управління, 2010. – 232 с.
12. Заплатинський В. М. Логіко-детермінантні підходи до розуміння поняття «Безпека» / [редкол.: П. С. Атаманчук (відп. Ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. – Випуск 5. – 336 с.
13. Ильяшенко С. Н. Оценка составляющих экономической безопасности предприятия / С. Н. Ильяшенко // *Проблемы обеспечения экон. Безопасности : матер. Межд. науч.- практ. конф. – Донецк : РИАДонНТУ, 2001. – С. 115-116.*
14. Ирвин Д. Финансовый контроль : Пер. с англ. / под ред. И.И. Елисейевой / Д. Ирвин. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 256 с.
15. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: [навч. посібн.] – 3-тє вид., [перероб. і доп.]. – К.: Вид-во «Знання-Прес», 2002. – 384 с.
16. Лазаренко М.П., Ніколаєнко К.В. Фінансова безпека підприємства та її управління. Електронний ресурс: http://www.rusnauka.com/1_KAND_2010/Economics/10_57970.doc.htm
17. Мельник С. І. Інформаційна безпека як складова економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С. І. Мельник, М. Ю. Цуп. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2013/Economics/9_130048.doc.htm
18. Нікіфоров П. О. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії / П. О. Нікіфоров, С. С. Куперівська // *Фінанси України*. – 2006. – № 5. – С. 86-94.
19. Папехин Р. С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.10 / Р. С. Папехин. – Волгоград, 2007. – 21 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sholar.ru>
20. Плетникова И. Л. Определение уровня и планирование экономической безопасности предприятия / И. Л. Плетникова // *Вісник Технологічного ун-ту Поділля. Серія: Економічні науки*. – 2000. – № 4. – Ч. 2. – С. 100-108.
21. Пригунов П. Я. Охоронна діяльність як специфічний інструмент фізичного захисту активів у системі економічної безпеки вітчизняних підприємств [Електронний ресурс] / П. Я. Пригунов, В. І. Франчук, К. В. Карпова // *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ: серія економічна*. – № 2. – 2012. – С. 320-330. – Режим доступу до ресурсу: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsc/02_2012/12pnyabvp.pdf
22. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: [монографія] / Н. Й. Реверчук. – Львів: ЛБІ НБУ. – 2004. – 195 с.
23. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: [монографія] / [А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін.]; за заг. ред. проф. А. О. Єпіфанова. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ». – 2009. – С. 8-49, 113-145.
24. Фокіна Н. П. Економічна безпека підприємств – найважливіша складова фінансової стійкості / Н. П. Фокіна, В. І. Бокій // *Актуальні проблеми економіки: науковий журнал*. – 2003. – № 8. – С. 111-114.

УДК 339.137.2:631.11

Ніколаєва А.М., к.е.н., доцент

Іщук Л.І., к.е.н., доцент

Пиріг С.О., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ПІДВИЩЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті визначено критерії ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації аграрних підприємств. Запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації сільськогосподарського підприємства на основі системи бальних оцінок показників, що об'єднані в групи, виходячи з їх економічного змісту.

Ключові слова: фінансовий механізм, капіталізація підприємства, аграрний сектор економіки, рівень ефективності.

Nikolaeva A., Ishchuk L., Pyrih S.

ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF THE FINANCIAL MECHANISM IN GROWTH OF CAPITALIZATION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article defines the criteria for the effectiveness of the financial mechanism for increasing the capitalization of agrarian enterprises. The methodical approach to the estimation of the efficiency of the financial

mechanism of increasing the capitalization of an agricultural enterprise based on the system of ball scores of indicators, which are grouped according to their economic content, is proposed.

Key words: financial mechanism, enterprise capitalization, agrarian sector of economy, level of efficiency.

Николаева А.Н., Ищук Л.И., Пыриг С.А.

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ФИНАНСОВОГО МЕХАНИЗМА ПОВЫШЕНИЯ КАПИТАЛИЗАЦИИ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье определены критерии эффективности финансового механизма повышения капитализации аграрных предприятий. Предложен методический подход к оценке эффективности финансового механизма повышения капитализации сельскохозяйственного предприятия на основе системы балльных оценок показателей, объединенных в группы, исходя из их экономического содержания.

Ключевые слова: финансовый механизм, капитализация предприятия, аграрный сектор экономики, уровень эффективности.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Успішність соціально-економічних перетворень, що відбуваються в галузі АПК, багато в чому залежить від загальноприйнятої економічної стратегії розвитку держави, раціональної побудови економічних відносин, в тому числі в частині фінансово-кредитної системи. Суттєву роль у стабілізації і подальшому розвитку агропромислових підприємств, а також у посиленні їх інвестиційної активності та підвищенні капіталізації відіграє фінансовий механізм. Тому виникає необхідність у підвищенні ефективності системи управління фінансовими відносинами підприємств галузі АПК за допомогою фінансових методів, що, у свою чергу, забезпечить стимулювання ефективності агропромислового виробництва, підтримку рентабельності та конкурентоспроможності, а також зміцнення фінансової стійкості й підвищення капіталізації сільськогосподарського підприємства. Прийняття рішень щодо напрямів зростання ефективності функціонування фінансового механізму підвищення капіталізації підприємства повинно базуватися на результатах здійснення комплексної оцінки ефективності фінансового механізму за визначеними критеріями.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Окремі теоретичні та методичні положення функціонування фінансового механізму підприємства висвітлюються в працях багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців, зокрема І. Балабанова [1], В. Базилевича та В. Ільїна [2], І. Благуна [3], С. Єльських [4], Г. Кірейцева [5], В. Ковальова [6], О. Ковалюк [7], В. Москаленко, В. Оспіцева, І. Нагорної, А. Поддєрьогіна [8], В. Родіонова [9], О. Чернявської [10], А. Шеремета [11] та багатьох інших. Проте, незважаючи на значний доробок науковців у вирішенні цих питань, потребують подальших досліджень методичні підходи до комплексного оцінювання ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємств, зокрема аграрного сектору економіки.

Цілі статті. Розробка методичного інструментарію оцінки ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємств сільського господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фінансовий механізм підвищення капіталізації сільськогосподарських підприємств слід визначати як систему управління їхніми фінансовими відносинами за допомогою фінансових методів з метою підвищення капіталізації підприємства, посилення інвестиційної активності, стимулювання ефективності виробництва і підтримки рентабельності та конкурентоспроможності організації з урахуванням особливостей функціонування аграрного сектору економіки [12].

На підставі дослідження наукових праць з питань фінансового аналізу та оцінки фінансового стану підприємства [1, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13 та ін.] пропонуємо оцінювання ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємства в сільському господарстві здійснювати за певними критеріями, що охоплюють такі сім груп показників [12]:

- 1) фінансова стійкість;
- 2) капіталізація підприємства;
- 3) інвестиційна активність;
- 4) ліквідність;
- 5) платоспроможність;
- 6) ділова активність;
- 7) рентабельність.

В основу методики покладена система фінансових коефіцієнтів, розроблена А.М. Поддєрьогіном, М.Д. Білик, В.В. Ковальовим, А.Д. Шереметою, Н.В. Касьяновою та ін. для оцінки фінансового стану та потенціалу підприємства [6, 8, 11, 13 та ін.]. Вона була перепрацьована, уточнена і доповнена рядом коефіцієнтів, що дозволило застосовувати її для оцінки ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації аграрного підприємства. Запропонована система показників узагальнює низку найбільш важливих, на наш погляд, економічних показників, що характеризують ефективність фінансового механізму підвищення капіталізації в сільському господарстві з позиції критеріїв її оцінки.

Метою діяльності будь-якого комерційного підприємства, в тому числі і сільськогосподарського, є отримання стабільного доходу протягом тривалого періоду часу і збереження фінансової незалежності. Тому оцінка фінансової стійкості є одним з найважливіших елементів аналізу фінансового стану. Це оцінка стабільності фінансового стану компанії, що забезпечується достатньою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних нею фінансових коштів. Іншими словами, фінансова стійкість аграрного підприємства – це стан його фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, які забезпечують розвиток аграрного підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності протягом тривалого часу в умовах допустимого рівня ризику.

На практиці оцінка фінансової стійкості дозволяє відповісти на питання: наскільки незалежний бізнес від зовнішніх (позикових) джерел фінансування. Стійкість фінансового стану підприємства визначається співвідношенням суми власних і залучених коштів у господарську діяльність фірми. Структура капіталу регулюється внутрішніми нормативами кожного підприємства згідно з прийнятою політикою ведення бізнесу, а оптимізація структури капіталу – є процесом управління використанням власних і позикових коштів, за якого забезпечуються оптимальні пропорції між рівнем рентабельності власного капіталу та рівнем фінансової стійкості.

Досягнення стабільного фінансового стану виступає не лише самостійно метою кожного конкретного аграрного підприємства, але також є стимулом подальшого розвитку фірми. До цієї групи показників ми включаємо: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт довгострокового залучення капіталу, коефіцієнт фінансового левериджу (коефіцієнт капіталізації) і коефіцієнт маневреності власного капіталу.

Визначення капіталізації підприємства базується на методах переведення чистих потоків капіталу від використання об'єкту у його вартість. Суть методу капіталізації полягає в тому, що визначається величина щорічного доходу і відповідна цьому доходу ставка капіталізації, на основі яких розраховується ціна підприємства. Вартість визначається як відношення чистого доходу до норми прибутку (капіталізації) [13]. Для

аграрних підприємств, що створені у формі акціонерних товариств, капіталізація підприємства є ринковою вартістю всіх його акцій.

Ми погоджуємося з думкою Касьянкової Н.В. та її співавторами праці «Потенціал підприємства: формування та використання» [13], що для підприємства капіталізація залежить від оцінки суспільством вартості цього підприємства – інтегральної оцінки його стійкості, прибутковості, необхідності його продукції для суспільства, новизни обладнання, кваліфікації персоналу і безлічі інших характеристик, що не піддаються точному кількісному визначенню.

Для оцінки капіталізації підприємства доцільно визначати такі показники: загальний коефіцієнт капіталізації, коефіцієнт капіталізації власного капіталу, коефіцієнт капіталізації позикового капіталу, коефіцієнт капіталізації залежно від об'єкта оцінки (землі, об'єктів нерухомості, нематеріальних активів тощо).

Оцінка інвестиційної активності організації передбачає вивчення динаміки кількісних і якісних показників її ресурсного потенціалу. Основним джерелом інформації є річна фінансова звітність і, перш за все, баланс підприємства (або звіт про фінансовий стан). Вивчення розміру і структури активу балансу дозволяє визначити напрямки інвестиційної діяльності аграрної фірми. За даними пасиву балансу простежуються джерела фінансування інвестицій. Дана група коефіцієнтів включає в себе наступні показники: частка основних засобів в активах; коефіцієнт зносу основних засобів; коефіцієнт оновлення основних засобів; коефіцієнт інвестиційної активності, що визначає обсяг коштів, спрямованих організацією на модифікацію та удосконалення власності і на фінансові вкладення в інші організації.

Фінансовий стан сільськогосподарського підприємства з позиції короткострокової перспективи оцінюється за показниками ліквідності, що в найбільш загальному вигляді характеризують, чи зможе воно своєчасно і в повному обсязі провести розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями перед контрагентами. Говорячи про ліквідність підприємства як характеристику його поточного фінансового стану і оцінюючи його потенційні можливості розплатитися з кредиторами по поточних операціях, логічно зіставляти оборотні активи і короткострокові пасиви. Основною ознакою ліквідності служить перевищення вартості оборотних активів над сумою короткострокових зобов'язань. Чим більше це перевищення, тим сприятливіший фінансовий стан підприємства з позиції ліквідності. До цієї групи включені такі показники: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, маневреність власних оборотних коштів.

Під платоспроможністю сільськогосподарського підприємства розуміється його можливість своєчасно і в повному обсязі виконати свої зовнішні (короткострокові і довгострокові) зобов'язання за рахунок сукупних активів. Значимість аналізу платоспроможності визначається двома моментами. По-перше, вона характеризує поточну фінансову діяльність організації і дозволяє прогнозувати її розвиток в перспективі, що дуже важливо для підтримання стабільного фінансового стану аграрної фірми. По-друге, аналіз платоспроможності здійснюють зовнішні інвестори і підприємства-партнери, які таким чином можуть оцінити свої ризики перш, ніж вступити в економічні відносини один з одним.

Ця група включає в себе: коефіцієнт поточної платоспроможності, коефіцієнт швидкої платоспроможності, коефіцієнт абсолютної платоспроможності, загальний коефіцієнт платоспроможності.

Ділова активність є комплексною і динамічною характеристикою підприємницької діяльності та ефективності використання ресурсів. Рівні ділової активності підприємства АПК відображають етапи його життєдіяльності (зародження, розвиток, підйом, спад, криза, депресія) і показують ступінь адаптації до швидко

мінливих ринкових умов, якість управління. Ділова активність організації проявляється в оборотності її коштів та їх джерел. Тому фінансовий аналіз ділової активності полягає у дослідженні динаміки показників оборотності.

Фінансове становище сільськогосподарського підприємства, його платоспроможність залежать від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші. На тривалість знаходження засобів в обороті впливають різні зовнішні і внутрішні чинники. До зовнішніх факторів належать: галузева приналежність (сільське господарство); сфера діяльності організації (рослинництво, тваринництво); масштаб діяльності організації; вплив інфляційних процесів; характер господарських зв'язків з партнерами. До внутрішніх факторів належать: ефективність стратегії управління активами; цінова політика організації; методика оцінки товарно-матеріальних цінностей і запасів.

До цієї групи показників включені: загальний коефіцієнт оборотності (коефіцієнт оборотності активів), час обігу оборотних коштів, фондівдача, коефіцієнт оборотності власного капіталу і коефіцієнт стійкості економічного зростання, що показує, якими в середньому темпами може розвиватися підприємство надалі, не змінюючи вже сформоване співвідношення між різними джерелами фінансування, фондівдачею, рентабельністю виробництва, дивідендною політикою тощо.

Показники рентабельності, що застосовуються в економічних розрахунках, характеризують відносну прибутковість. Існує багато чинників, що визначають розмір прибутку і рівень рентабельності сільськогосподарського підприємства. Ці фактори можна поділити на внутрішні і зовнішні. Зовнішні – це чинники, які залежать від зусиль даного колективу, наприклад, зміна цін на матеріали (корми, добрива тощо), продукцію, тарифів на перевезення, норм амортизації тощо. Такі заходи проводяться в загальному масштабі і сильно впливають на узагальнюючі показники виробничо-господарської діяльності аграрних підприємств. Структурні зрушення в асортименті продукції істотно впливають на величину реалізованої продукції, собівартість і рентабельність виробництва.

Для оцінки ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації аграрного підприємства ми пропонуємо застосовувати такі показники рентабельності: рентабельність продажів, рентабельність виробництва, рентабельність власного капіталу, рентабельність інвестованого капіталу.

Таким чином, алгоритм оцінювання ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємства, заснований на критеріях ефективності, повинен передбачати:

- 1) систематизацію даних фінансової звітності;
- 2) експрес-аналіз ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємства за допомогою бальних оцінок;
- 3) деталізований аналіз ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємства в розрізі критеріїв оцінки.

Для проведення комплексної оцінки ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації аграрного підприємства пропонуємо використовувати модель бальних оцінок, сутність якої полягає в класифікації підприємств за рівнем ефективності функціонування фінансового механізму. Результатом розрахунку є віднесення підприємства до певної групи залежно від кількості набраних балів. Модель заснована на розрахунку семи показників, що характеризують фінансовий механізм з позиції всіх вищезазначених критеріїв оцінки [12]. Система бальних оцінок для показників ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації аграрного підприємства представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Система бальних оцінок показників ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації аграрних підприємств*

Коефіцієнти	Діапазон зміни коефіцієнтів / бали			
	$k=1$	$1,0 < k < 1,5$	$1,5 \leq k < 2$	$k \geq 2$
Коефіцієнт фінансової стійкості	5	10	15	20
Загальний коефіцієнт капіталізації	$4 \leq k < 5$	$3 \leq k < 4$	$1,5 \leq k < 3$	$k \leq 1,5$
	5	10	15	20
Коефіцієнт інвестиційної активності	$k < 0,05$; $k \geq 0,20$	$0,05 \leq k < 0,10$	$0,10 \leq k < 0,15$	$0,15 \leq k < 0,20$
	5	10	15	20
Коефіцієнт поточної ліквідності	$1,0 \leq k < 1,3$	$1,3 \leq k < 1,6$	$1,6 \leq k < 2$	$k \geq 2$
	5	10	15	20
Коефіцієнт поточної платоспроможності	$2,0 \leq k < 2,5$	$2,5 \leq k < 3,0$	$3,0 \leq k < 3,5$	$k \geq 3,5$
	5	10	15	20
Коефіцієнт обіговості оборотних коштів	$0,5 \leq k < 0,8$	$0,8 \leq k < 1$	$1,0 \leq k < 1,2$	$k \geq 1,2$
	5	10	15	20
Рентабельність виробництва	$0 < k < 0,10$	$0,10 \leq k < 0,20$	$0,20 \leq k < 0,25$	$k \geq 0,25$
	5	10	15	20

* складено авторами

Отримані в результаті розрахунків значення коефіцієнтів співвідносяться з нормативними значеннями. Залежно від величини коефіцієнтів або їх відхилень від нормативних значень присвоюється певна кількість балів. Чисельні значення балів по кожній оцінці при подальших розрахунках представляються як складові величини узагальнюючого показника оцінки ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємства.

В таблиці 2 представлена шкала бальних оцінок, що дозволяють віднести аграрну фірму до тієї чи іншої групи залежно від рівня ефективності функціонування фінансового механізму.

Таблиця 2

Рівень ефективності функціонування фінансового механізму підвищення капіталізації для сільськогосподарських підприємств*

Граничні значення показника комплексної оцінки (ПКО)	Рівень ефективності фінансового механізму
$0 \leq \text{ПКО} \leq 20$ балів	Неефективний
$26 \leq \text{ПКО} \leq 50$ балів	Низький рівень ефективності
$51 \leq \text{ПКО} \leq 75$ балів	Середній рівень ефективності
$76 \leq \text{ПКО} \leq 100$ балів	Рівень ефективності вище за середній рівень
$101 \leq \text{ПКО} \leq 120$ балів	Ефективний
$120 \leq \text{ПКО} \leq 140$ балів	Високий рівень ефективності

* складено авторами

У тому випадку, якщо проведення експрес-аналізу не достатнє і існує необхідність виявлення причин низької ефективності фінансового механізму чи її зниження, слід провести детальний аналіз одного або декількох критеріїв оцінки.

Висновки. Таким чином, запропоноване методичне забезпечення оцінки ефективності фінансового механізму підвищення капіталізації підприємства може мати практичну реалізацію в діяльності аграрних фірм усіх форм власності, що функціонують в теперішніх складних умовах розбудови ринкової економіки в Україні. Застосування результатів дослідження забезпечить стійкість зростання показників ефективності виробничо-господарської діяльності, а також поліпшення фінансової стійкості і підвищення капіталізації сільськогосподарських організацій.

Список використаних джерел:

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: учеб. пособие / И.Т. Балабанов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 528 с.
2. Базилевич В. Метафізика економіки: монографія / В. Базилевич, В. Ільїн. – К.: Знання-Прес, 2007. – 718 с.
3. Благу́н І.Г. Фінанси [Текст]: навч. посіб. / І.Г. Благу́н, Р.С. Сорока, І.В. Єлейко. – Львів: Магнолія 2006, 2008. – 314с. – (Вища Освіта в Україні).
4. Єлєцьких С.Я. Дослідження сутності та складових фінансового механізму стійкого розвитку промислового підприємства / С.Я. Єлєцьких // Економіка промисловості. – 2013. – № 3 (63). – С. 105-112.
5. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / Г.Г. Кірейцев. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
6. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 560 с.
7. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): монографія / О.М. Ковалюк. – Львів: Вид. центр Львівського нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2002. – 396 с.
8. Фінанси підприємств: підруч. / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.
9. Финансы / Под ред. В.М. Родионова. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 348 с.
10. Чернявська О.В. Методика оцінки ефективності механізму забезпечення фінансової стійкості підприємства споживчої кооперації України / О.В. Чернявська, О.М. Рафальська // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2011. – № 4 (49). – С. 317-321.
11. Шеремет А.Д. Финансы предприятий: менеджмент и анализ / А.Д. Шеремет, А.Ф. Ионова. – М.: ИНФРА-М. – 2009. – 479 с.
12. Ніколаєва А.М. Фінансовий механізм підвищення капіталізації аграрних підприємств / Ніколаєва А.М., Іщук Л.І., Пиріг С.О. // Економічний форум. Наук. ж-л. – Луцьк: ІВВ ЛНТУ, 2018. – №3. – С. 220-224.
13. Потенціал підприємства: формування та використання / [Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Морєва В.В. та ін.]. – [2-е вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 248 с.

Рецензент д.е.н., професор Вахович І.М.

УДК 336.71

Мостовенко Н.А., к.е.н, доцент

Коробчук Т.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

**КРЕДИТНІ ПОСЛУГИ У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

У публікації досліджено природу поняття «кредитна послуга» та економічну сутність категорії «ринку кредитних послуг». Представлено аналітичний огляд вітчизняного ринку кредитних послуг, а також визначено його роль у фінансовому забезпеченні розвитку соціально-економічних систем.

Ключові слова: кредит, кредитна система, кредитна послуга, ринок кредитних послуг, кредитні установи.

Mostovenko N., Korobchuk T.

**CREDIT SERVICES IN FINANCIAL PROVIDING OF DEVELOPMENT
OF SOCIO-ECONOMICAL SYSTEMS**

The publication analyzes a nature of the concept of «credit service» and economical meaning of the category «market of credit services». An analytic review of the domestic market of credit services is presented, and its role in financial providing of the development of socio-economical systems is also defined.

Keywords: credit, credit system, credit service, market of credit services, credit institutions.

Мостовенко Н.А., Коробчук Т.И.

**КРЕДИТНЫЕ УСЛУГИ В ФИНАНСОВОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ**

В публикации исследована природа понятия «кредитная услуга» и экономическая сущность категории «рынок кредитных услуг», представлен аналитический обзор отечественного рынка